

COĞRAFYA ÖĞRETİMİNİN DAVRANIŞSAL AMAÇLARINA ORTAÖĞRETİM COĞRAFYA ÖĞRETMENLERİ VE ÖĞRENCİLERİNİN ULAŞMA DÜZEYİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Fazlı SOLMAZ*

Abdulkadir UZUNÖZ**

Özet

Ortaöğretim Coğrafya derslerinin davranışsal amaçlarının istenilen düzeyde gerçekleşmediği düşünülmüştür. Bu sebeple orta öğretim coğrafya öğretmenlerinin ve öğrencilerinin coğrafya öğretiminin davranışsal amaçlarına ulaşma düzeyi hakkındaki görüşleri tespit edilmesi hedeflenmiştir.

Araştırmada hem nitel hem de nicel araştırma modeli kullanılırken, araştırma yöntemi olarak survey (tarama), araştırma tekniği olarak da anket ve mülakat kullanılmıştır. Araştırma 2003 -2004 eğitim-öğretim yılı Trabzon ilinin bütün orta öğretim kurumlarını kapsamaktadır. Bunun için, Trabzon ili, ilçesi ve beldesinde görev yapan 29 öğretmene anket uygulanırken, yine bu okullarda okuyan 363 öğrenciye de anket uygulanmıştır. Ayrıca öğretmenlerin 10'nu ile bizzat yüz yüze görüşülerek yarı yapılandırılmış mülakat uygulanmıştır.

Araştırmada öğretmen ve öğrenci anketinden elde edilen veriler ışığında; orta öğretim coğrafya öğretmenlerinin coğrafya öğretiminin davranışsal amaçlarına ulaştıklarını düşündükleri tespit edilirken, öğrencilerin motor becerileri amaçlardan; plan, kroki ve harita çizme, grafik, tablo, diyagramdan yararlanma ve yorumlama becerisini yeterince kazanamadıkları tespit edilmiştir. Öğretmen mülakatından elde edilen bulgularla özellikle 9. sınıf coğrafya ders saatinin az olduğu, coğrafya müfredatına göre ÖSS'nin değiştirilmesi ve öğrencilerdeki okuma alışkanlıklarının geliştirilmesi gibi görüşler tespit edilmiştir. Araştırmanın sonunda coğrafya öğretiminin davranışsal amaçlarına yüksek seviyede ulaşılabilmesi için bazı tavsiyelerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Ortaöğretim, coğrafya öğretimi, genel amaçlar, ulaşma düzeyi

Giriş

Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla kasıtlı olarak istedik değişme meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1972:12). Kişide gözlenmesi kararlaştırılan istedik özelliklere ise hedef denir (Sönmez, 2001:21). Hedefler dikey ve yatay olmak üzere iki aşamada değerlendirilir. Dikey hedefler; uzak hedefler, genel

* Yrd.Doç. Dr.; KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü, Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalı, Söğütü, Akçaabat, 61335, Trabzon

** Dr.; DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı, Coğrafya Öğretmenliği Doktora Programı, Buca, 35150, İzmir

hedefler ve özel hedefler olmak üzere üçe ayrılır (Demirel, 2002). Uzak hedefler; politik felsefeyi, genel hedefler; eğitimin ve okulun hedeflerini, özel hedefler ise; bir disiplin ya da çalışma alanında öğrenciyi kazandırılması uygun bulunan bilgi, ilgi, tutum, alışkanlıklar, beceri ve yetenek gibi özellikleri kapsar (Bilen, 1999: 6). Yatay hedefler –diğer bir deyişle özel hedefler- ise; kolaydan zora, basitten karmaşığa, somuttan soyuta, birbirinin ön koşulu olacak şekilde, aşamalı olarak üç alanda sınıflandırılmıştır. Bunlar; bilişsel, duyuşsal ve devinişsel (psiko-motor) amaçlardır (Tekindal, 2002:114). Simpson ve Harrow psiko-motor alanı; 1.Algılama, 2.Kurulma, 3.Kılavuzla yapma, 4.Mekanizma, 5.Karmaşık Faaliyet, 6.Uyum, 7.Yaratma olmak üzere yedi basamakta sıralamıştır(Simpson, 1966; Harrow, 1972). Bunlardan psiko-motor davranışlar öğretilmesi ve yoklanması inanılanın aksine kolay olmasına rağmen bu konuda fazla ilerleme kaydedilememiştir(Özçelik, 1987). Bu sebeple ülkemiz ortaöğretim kurumlarında 2357 sayılı Tebliğler Dergisinde yer alan coğrafya öğretiminin genel amaçlarından özellikle psiko-motor amaçlar olan çeşitli haritaları, resimleri, istatistik, grafik ve diyagramları yorumlamayı, bunlardan yararlanmayı öğrenmek ve onlarda plan, kroki ve özellikle Türkiye haritası çizme becerisini geliştirmeyi öğretmenlerin ve öğrencilerin ulaşamadığı sanılmaktadır. Yapılan bu çalışma ile ortaöğretim coğrafya öğretmen ve öğrencilerinin psiko-motor amaçlara ulaşma düzeyi hakkındaki görüşleri tespit edilip, ortaya çıkan problemlere bazı çözüm önerileri getirilmesi düşünülmüştür. Böylece yapılan bu çalışma konusunda ilk olduğu için bundan sonra yapılacak araştırmalara da ışık tutabileceğine inanılmaktadır.

Araştırmanın Amacı

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununda Türk Millî Eğitiminin Motor becerileri hedefleri; beden bakımından dengeli ve sağlıklı gelişmiş kişilik ve karaktere, yapıcı ve yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli beceri, davranışları ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak. Kendisini ve toplumu mutlu kılacak bir meslek kazandırmak olarak yer almaktadır. M.E.T. Kanunu'na bağlı olarak Coğrafya öğretiminin genel amaçları ise 2357 sayılı Tebliğler Dergisine göre; çeşitli haritaları, resimleri, istatistik, grafik ve diyagramları yorumlamayı, bunlardan yararlanmayı öğrenmek ve onlarda plan, kroki ve özellikle Türkiye haritası çizme becerisini geliştirmektir.

Bu çalışmada da Ortaöğretim Coğrafya Dersinin Genel Amaçlarından davranışsal amaçlar hakkında öğretmen ve öğrenci görüşlerinin belirlenmesiyle bazı sonuçların elde edilmesi amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Problemi

Coğrafya öğretim programının davranışsal amaçlarına ortaöğretim coğrafya öğretmenlerinin ve öğrencilerinin ulaşma düzeyi hakkındaki görüşleri onların bireysel özelliklerine ve eğitimsel durumlarına göre farklılık göstermekte midir?

Araştırmanın amacına ulaşması için cevaplandırılmaya çalışılacak alt problemler ise şunlardır:

- 1- “Çeşitli haritaları, resimleri, istatistik, grafik ve diyagramları yorumlamayı, bunlardan yararlanmayı öğrenmek ve onlarda plan, kroki ve özellikle Türkiye haritası çizme becerisini geliştirmek” amacına ortaöğretim coğraf-

ya öğretmenlerinin ulaşma düzeyi hakkındaki görüşleri deneyim ve cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?

- 2- “Çeşitli haritaları, resimleri, istatistik, grafik ve diyagramları yorumlamayı, bunlardan yararlanmayı öğrenmek ve onlarda plan, kroki ve özellikle Türkiye haritası çizme becerisini geliştirmek ” amacına ortaöğretim coğrafya öğrencilerinin ulaşma düzeyi hakkındaki görüşleri eğitimsel durumlarına göre farklılık göstermekte midir?

Metodoloji

Bu çalışmada hem nitel hem de nicel araştırma modeli kullanılırken, araştırma yöntemi olarak survey (tarama), araştırma tekniği olarak da anket ve mülakat kullanılmıştır

Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini, Trabzon ili Ortaöğretim Okullarında görev yapmakta olan Coğrafya Öğretmenleri ve Coğrafya derslerini almakta olan Öğrenciler oluşturmaktadır.

Araştırmanın Örneklemi

Araştırmanın örneklemi, Trabzon ilindeki bir belde, iki ilçe, dört orta öğretim okulu olmak üzere toplam 7 okulda 363 öğrenciyi ve bu okullarda görev yapan farklı deneyim ve cinsiyete sahip 29 öğretmeni kapsamaktadır. Anderson (1990)'a göre her ne kadar, araştırmalarda alınacak örneklemin evrenin % 3-5'ini temsil etmesinin yeterli olacağı düşünülse de bu araştırmada % 6 ile bu rakamın üzerine çıkıldığı görülmektedir.

Araştırmaya katılmak üzere bu okullardaki, öğrenci seçimi, 9., 10. ve 11. sınıflar arasından rast gele ilde 181 öğrenci, ilçede 87, beldede ise 93 öğrenci olarak gerçekleştirilmiştir. Aynı şekilde öğretmen seçimi de rast gele olarak, ilde 14 öğretmen, ilçe ve beldede 15 öğretmen olarak gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplama Aracı

- 1- Öğrencilerin “Coğrafyanın Öğretiminin Davranışsal Amaçlarına Ulaşma Düzeyi Hakkındaki Görüşleri” tespit etmek amacıyla konu uzmanları ve araştırmacı tarafından hazırlanan *likert tipi öğrenci anketi*
- 2- Öğretmenlerin “Coğrafyanın Öğretiminin Davranışsal Amaçlarına Ulaşma Düzeyi Hakkındaki Görüşleri” tespit etmek amacıyla alan uzmanları ve araştırmacı tarafından hazırlanan *likert tipi öğretmen anketi*.
- 3- Öğrencilerin Coğrafya Öğretiminin Davranışsal amaçlara ulaşmasını etkileyen nedenleri tespit etmek amacıyla hazırlanmış yarı yapılandırılmış öğretmen mülakat formu

Öğretmen ve Öğrenci Anketi

Araştırmada öğretmenlere uygulanan anketler iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm tanıtıcı bilgileri tespit etmek amacıyla hazırlanmışken, ikinci bölüm ise motor becerileri amaçlara ulaşma düzeyinin tespiti için hazırlanmıştır. Benzer şekilde öğrenci anketi de iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm tanıtıcı bilgileri belir-

lemek, ikinci bölümde yine motor becerileri amaçlara ulaşma düzeyini ölçmek üzere hazırlanmıştır.

Öğretmen Mülakatı

Araştırmada, Öğretmenlere Coğrafya öğretiminin genel amaçlarından davranışsal amaçlara öğrenciler tarafından ulaşılmamasındaki sebepleri ortaya çıkarmak amacıyla iki adet soru sorulmuştur. Bunlar; 1-“Size göre; öğrencilerin plan, kroki ve özellikle Türkiye haritası çizme becerisini olumsuz etkileyen sebepler nelerdir? 2-“Size göre; öğrencilerin çeşitli haritaları, resimleri, istatistik, grafik ve diyagramlardan yararlanmalarını ve yorumlamalarını olumsuz etkileyen sebepler nelerdir?

Verilerin Analizi

Öğretmen ve Öğrenci Anketinin Analizi

Uygulanan anketlerden elde edilen bilgiler, “SPSS / PC 11,5 for WINDOWS” paket programına girilmiştir. Öğretmenlerin davranışsal amaçlara verdikleri cevaplar deneyimlerine ve cinsiyete göre crosstabs yapılmıştır. Bunun yanı sıra öğrencilerin davranışsal amaçlara verdiği cevaplar okullarının bulunduğu mekanlara ve sınıflara göre crosstabs yapılmıştır. Verilerden frekans ve yüzdeler elde edilerek çıkan sonuçlar değerlendirilmiştir. Öğrenci anketinin güvenilirliği Cronbach alfa katsayısı: 76, öğretmen anketinin güvenilirliği: Cronbach alfa katsayısı .87 olarak hesaplanmıştır. Bu rakamlar Özdamar (1999:522)’e göre oldukça yüksektir.

Öğretmen Mülakatının Analizi

Mülakattan elde edilen veriler kategorilere ayrılmıştır. Veriler yorumlanırken alınan cevaplar hiçbir değişikliğe uğratılmadan aynen aktarılmıştır. Böylece yapılan yorumlara okuyucunun verileri karşılaştırma imkânı sağlanmıştır. Ayrıca mülakata katılan öğretmenlerin kimlikleri gizli tutularak, onlara birer takma isim verilmiştir.

Uygulamayla İlgili Pilot Çalışma

Konuyla ilgili öğretmen ve öğrencilerin görüşlerini tespit etmek için iki ayrı anket taslakları kullanılmıştır. Bu alanda uzman öğretim elamanları ve deneyimli öğretmenlerin görüşleri de alınarak öncelikle 25 öğrenci ve 3 öğretmen üzerinde anketlerin ön denemesi yapılmıştır. Ön denemesi bittikten sonra geliştirilen anketler uygulanmak üzere çoğaltılmıştır. Öğretmen anketleri iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm; “Tanıtıcı Bilgiler” ve 6 madde, ikinci bölüm; “Coğrafya Derslerinin Motor becerileri Amaçlarına Ulaşma Düzeyi” ve 3 madde şeklinde oluşmaktadır. Öğrenci anketleri de; iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm; “Tanıtıcı Bilgiler” ve 3 madde, ikinci bölüm; “Coğrafya Dersinin Motor becerileri Amaçlarına Ulaşma Düzeyi” ve 3 maddeden oluşmaktadır. Çoğaltılan anketler araştırma gruplarına uygulanmak üzere Millî Eğitim Müdürlüğünden gerekli izin alındıktan sonra öğretmenlere bizzat araştırmacı tarafından, öğrencilere ise derse giren öğretmenler tarafından uygulanmıştır.

Öğrenci anketlerinin sonucunda; öğrencilerin motor becerileri amaçları gerçekleştirmediği üzerinde yoğunlaşma tespit edilmiştir. Bu amaçların gerçekleşmesinin nedenlerini bulmak için yarı yapılandırılmış mülakat geliştirilmiştir. Hazırlanan sorular iki öğretmene sözlü olarak sorulmuştur. Daha sonra mülakat soruları üzerinde bazı değişiklikler yapılarak son şekline getirilmiştir.

Bulgular ve Yorum

Öğretmenlerin, “Öğrencilere Davranışsal Amaçlar Kazandırmak” İle İlgili Genel Amaçlara Ulaşma Düzeyi Hakkındaki Görüşlere Ait Bulgular

Tablo 1: Öğretmenlerin, “Öğrencilere Coğrafi Beceriler Kazandırmak” İle Genel Amaçlara Ulaşma Düzeyi Hakkındaki Görüşlerinin Deneyime Göre Durumu

AMAÇLAR	DENEYİM	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Fikrim Yok		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		Toplam	
		F	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-Öğrencilerin, çeşitli haritaları, resimleri, istatistik grafik ve diyagramları yorumlama becerisini geliştirim	0-5 YIL	4	57,1	3	42,9							7	100
	6-10 YIL	5	55,5	3	33,3	1	11					9	100
	11-15 YIL	1	50	1	50							2	100
	16-25 YIL	2	18,3	8	72,7	1	9					11	100
	TOPLAM	12	41,4	15	51,7	2	6,9					29	100
2- Öğrencilerin, çeşitli haritalar, resimler, istatistik grafik ve diyagramlardan yararlanma becerisini geliştirim	0-5 YIL	4	57,1	3	42,9							7	100
	6-10 YIL	5	55,6	3	33,3	1	11					9	100
	11-15 YIL	1	50	1	50							2	100
	16-25 YIL	2	20	6	60	2	20					10	100
	TOPLAM	12	42,9	13	46,4	3	11					28	100
3-Öğrencilerin, plan, kroki ve özellikle Türkiye haritası çizme becerisini geliştirdim.	0-5 YIL	1	14,3	5	71,4			1	14,3			7	100
	6-10 YIL	2	22,2	2	22,2			4	44,4	1	11,1	9	100
	11-15 YIL			2	100							2	100
	16-25 YIL	1	9,1	7	63,6	3	27					11	100
	TOPLAM	4	13,8	16	55,2	3	10	5	17,2	1	3,4	29	100

Öğretmenlerin “Öğrencilerin çeşitli haritaları, resimleri, istatistik grafik ve diyagramları yorumlama becerisi geliştirmek” amacına ulaşma düzeyi hakkındaki görüşleri incelersek, deneyim farkı olmaksızın bütün öğretmenlerin katılıyorum ve kesinlikle katılmıyorum şeklinde görüş belirttiklerini, buna karşın 6 -10 yıl deneyimli öğretmenlerin %11,1’inin ayrıca 16-25 yıl deneyimli öğretmenlerinde de %9,1’in fikrim yok şeklinde görüş belirttiklerini tespit etmekteyiz (Tablo 1).

Öğretmenlerin “Öğrencilerin, çeşitli haritalar, resimler, istatistik, grafik ve diyagramlardan yararlanma becerisi geliştirmek” amacına ulaşma düzeyi hakkındaki görüşleri incelersek, yine önceki amaç gibi her deneyimden öğretmenlerin tamamının katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş belirttiklerini tespit ediyoruz. Buna karşın 6 -10 yıl deneyimli öğretmenlerin %11,1’inin fikrim yok şeklinde görüş belirttiklerini, 16–25 yıl deneyimli öğretmenlerin de kesinlikle katılıyorum diyenlerle aynı oradan (%20) fikrim yok dediklerini tespit ediyoruz (Tablo 1).

Öğretmenlerin, “Öğrencilerin, plan, kroki ve özellikle Türkiye haritası çizme becerisi geliştirdim, amacına ulaşma düzeyi hakkındaki görüşlerini incelersek, 11 -15 yıl deneyimli öğretmenlerin tamamının katıldığını görürken 26–25 yıl deneyimli öğretmenlerin %9,1’inin kesinlikle katıldığını, %63,6’sının katıldığını görüyoruz. Bununla birlikte 0–5 yıl deneyimli öğretmenlerin sadece %14,3’ü katılmadığını belirtirken, 6 -10 yıl deneyimli öğretmenlerin %44,4’ü gibi büyük bir rakam katılmazken, %11,1’i de kesinlikle katılmadığını belirtmiştir (Tablo 1).

Tablo 2: Öğretmenlerin, “Öğrencilere Davranışsal Amaçlar Kazandırmak” İle İlgili Genel Amaçlara Ulaşma Düzeyi Hakkındaki Görüşlerinin Cinsiyete Göre Durumu

AMAÇLAR	CİNSİYET	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Fikrim Yok		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-Öğrencilerin, çeşitli haritaları, resimleri, istatistik grafik ve diyagramları yorumlama becerisini geliştirim	ERKEK	8	40	10	50	2	10					20	100
	BAYAN	4	44	5	55.6	0	0					9	100
	TOPLAM	12	42	15	51.7	2	6.9					29	100
2- Öğrencilerin, çeşitli haritaları, resimler, istatistik grafik ve diyagramlardan yararlanma becerisini geliştirim	ERKEK	8	42	8	42.1	3	15.8					19	100
	BAYAN	4	44	5	55.6	0	0					9	100
	TOPLAM	12	43	13	46.3	3	10.7					28	100
3-Öğrencilerin, plan, kroki ve özellikle Türkiye haritası çizme becerisini geliştirdim.	ERKEK	3	15	10	50	3	15	3	15	1	5	20	100
	BAYAN	1	11	6	66.7	0	0	2	22.2	0	0	9	100
	TOPLAM	4	14	16	55.2	3	10.3	5	17.2	1	3,4	29	100

Öğretmenlerin “Öğrencilerin, çeşitli haritaları, resimleri, istatistik, grafik ve diyagramları yorumlama becerisi geliştirmek” amacına ulaşma düzeyi hakkındaki görüşleri inceleyecek olursak; erkek öğretmenlerin % 50’sinin katılıyorum, %40’ının kesinlikle katılıyorum ve %10’unun fikrim yok şeklinde görüş belirttiklerini tespit ediyoruz. Buna karşın bayan öğretmenlerin tamamının (% 44,4 kesinlikle katılıyorum, % 55,6 katılıyorum) olumlu görüş belirttiklerini görüyoruz (Tablo 2)

Öğretmenlerin “Öğrencilerin, çeşitli haritaları, resimleri, istatistik, grafik ve diyagramlardan yararlanma becerisi geliştirmek” amacına ulaşma düzeyi hakkındaki görüşleri incelerseniz; erkek öğretmenlerin eşit oranda (%42,1) katıldıklarını ve kesinlikle katıldıklarını görüyoruz. Bunun yanında bayan öğretmenlerin %15,8’i fikrim yok şeklinde görüş belirtmişlerdir. Diğer taraftan bayan öğretmenlerin tamamının (katılıyorum %55,6, kesinlikle katılıyorum % 44,4) olumlu görüş belirttiklerini tespit etmekteyiz (Tablo 2).

Öğretmenlerin “Öğrencilerin, plan kroki ve özellikle Türkiye haritası çizme becerisi geliştirme” amacına ulaşma düzeyi hakkındaki görüşlerini incelerseniz; diğer amaçlardan farklı olarak erkek ve bayan öğretmenlerin daha değişik görüşler belirttiklerini tespit etmekteyiz (Tablo 2). Şöyle ki; bay öğretmenlerin %50’si katıldığını, %15’inin kesinlikle katıldığını belirtirken, diğer taraftan fikri olmayanlar ve katılmayanlar eşit oranda (% 15) olup, erkek öğretmenlerin % 5’i ise kesinlikle katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında bayan öğretmenlerin %66,7’si katıldığını, %11,1’i kesinlikle katıldığını belirtmişken, % 22,2’si katılmadığını belirtmişlerdir (Tablo 2).

Öğrencilerin, “Coğrafya Öğretiminin Davranışsal Amaçlarını Kazanmak” İle İlgili Genel Amaçlara Ulaşma Düzeyi Hakkındaki Görüşlere Ait Bulgular

Tablo 3’de Öğrencilerin, “Coğrafya Öğretiminin Davranışsal Amaçlarını Kazanmak” ile ilgili genel amaçlara ulaşma düzeyi hakkındaki görüşlerinin Belde, İlçe ve İl’e göre durumu ele alınmıştır.

Öğrencilerin “Çeşitli haritaları, resimleri, istatistik, grafik ve diyagramları yorumlama becerisini geliştirme” amacına ulaşma düzeyi hakkındaki görüşleri belde, ilçe ve il’ de de oldukça düşük olduğu görülmektedir. Beldedeki öğrencilerin, % 13,3’ü kesinlikle katıldığını, % 28,9’u da katıldığı görüşünü belirtirken, % 4,44 kesinlikle katılmadığını, % 53,3’ü gibi yüksek oranda katılmadığı görüşünü belirtmiştir. Bununla beraber ilçedeki öğrencilerin % 11,8’i kesinlikle katıldığını, % 20’si katıldığını ifade ederken, % 7’si kesinlikle katılmadığını, % 54,1’i de katılmadığını ifade etmişlerdir. Ayrıca il’deki öğrencilerinde % 14,1’inin kesinlikle katıldığını, % 28,8’inin de katıldığını tespit ederken, % 9’unun kesinlikle katılmadığını, % 38,4’ünün de katılmadığını tespit edebiliriz(Tablo 3).

Tablo 3: Öğrencilerin, “Coğrafya Öğretiminin Davranışsal Amaçlarını Kazanmak” İle İlgili Genel Amaçlara Ulaşma Düzeyi Hakkındaki Görüşlerinin Belde, İlçe ve İl’e Göre Durumu

AMAÇLAR	MEKÂN	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Fikrim Yok		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-Çeşitli haritaları, resimleri, istatistik grafik ve diyagramları yorumlama becerim gelişti.	BELDE	12	13.3	26	28.9			48	53.3	4	4.4	90	100
	İLÇE	10	11.8	17	20	6	7.1	46	54.1	6	7.1	85	100
	İL	25	14.1	51	28.8	17	9.6	68	38.4	16	9	177	100
	TOPLAM	47	13	94	27	23	6.5	162	46	26	7.4	352	100
2- Çeşitli haritalar, resimler, istatistik grafik ve diyagramlardan yararlanma becerim gelişti.	BELDE	13	14.6	31	34.8	2	2.2	40	44.9	3	3.4	89	100
	İLÇE	12	14.1	20	23.5	1	1.2	50	58.8	2	2.4	85	100
	İL	16	9	69	39	6	3.4	72	40.7	14	7.9	177	100
	TOPLAM	41	11	120	34	9	2.6	162	46	19	5.4	351	100
3-Plan, kroki ve özellikle Türkiye haritası çizme becerim gelişti.	BELDE	19	21.6	36	40.9	2	2.3	26	29.5	5	5.7	88	100
	İLÇE	4	4.7	17	19.8	1	1.2	56	65.1	8	9.3	86	100
	İL	27	14.9	63	34.8	1	0.6	61	33.7	29	16	181	100
	TOPLAM	50	14.1	116	32.7	4	1.2	143	40.3	42	11.8	355	100

Öğrencilerin, “Çeşitli haritalar, resimler, istatistik, grafik ve diyagramlardan yararlanma becerisini geliştirme” amacına ulaşma düzeyi hakkındaki görüşlerinin belde ve il’de %50’nin altında olduğunu, hatta ilçe’de %40’ın altında olduğunu görmekteyiz. Şöyle ki; beldedeki öğrencilerin %3,3’ünün kesinlikle katılmadığını, % 44,9’unun katılmadığını tespit ederken, beldedekine yakın seviyede ildeki öğrencilerinde, % 7,91’nin kesinlikle katılmadığını, %40,7’sininde katılmadığını tespit etmek-

teyiz. Buna karşın ilçede ise daha düşük seviyede, öğrencilerin %2,3'ünün kesinlikle katılmadığı, % 58,8'ininde katılmadığı şeklinde görüş belirttiklerini söyleyebiliriz (Tablo 3).

Öğrencilerin, "Plan, kroki ve özellikle Türkiye Haritası Çizme Becerisini Geliştirme" amacına ulaşma seviyesi hakkındaki görüşleri belde, ilçe ve ilde büyük farklılıklar gösterdiğini belirtebiliriz. En yüksek seviyede ulaşma düzeyi beldede görülürken, ildeki öğrencilerin % 34,8'i bu becerilerin geliştiğini, % 14,9'u da kesinlikle geliştiğini belirtmektedirler. Bununla beraber ilçedeki öğrencilerin % 19,8'i geliştiği görüşünü belirtirken, % 4,6'sı da kesinlikle geliştiğini ifade etmişlerdir. Buna karşın ilçedeki öğrencilerin % 9,3'ü kesinlikle gelişmediğini, % 65,1'i gibi büyük çoğunlukta gelişmediği şeklinde görüş belirtmiştir (Tablo 3).

Tablo 4: Öğrencilerin, "Coğrafya Öğretiminin Davranışsal Amaçlarını Kazanmak" İle İlgili Genel Amaçlara Ulaşma Düzeyi Hakkındaki Görüşlerinin Sınıflara Göre Durumu

AMAÇLAR	SINIFLAR	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Fikrim Yok		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-Çeşitli haritaları, resimleri, istatistik grafik ve diyagramları yorumlama becerim gelişti.	9. sınıflar	17	11.6	34	23.1	6	4.1	75	51	15	10.2	147	100
	10. sınıflar	13	11.8	35	31.8	7	6.4	49	44.5	6	5.5	110	100
	11. sınıflar	17	17.9	25	26.3	10	10.5	38	40	5	5.3	95	100
	TOPLAM	47	13.4	94	26.7	23	6.5	162	46	26	7.4	352	100
2- Çeşitli haritalar, resimler, istatistik grafik ve diyagramlardan yararlanma becerim gelişti.	9. sınıflar	18	12.2	49	33.3	6	4.1	63	42.9	11	7.5	147	100
	10. sınıflar	11	10	39	35.5	2	1.8	55	50	3	2.7	110	100
	11. sınıflar	12	12.8	32	34	1	1.1	44	46.8	5	5.3	94	100
	TOPLAM	41	11.7	120	34.2	9	2.6	162	46.2	19	3.4	351	100
3-Plan, kroki ve özellikle Türkiye haritası çizme becerim gelişti.	9. sınıflar	18	12.2	51	34.5	2	1.4	64	43.2	13	8.8	148	100
	10. sınıflar	23	20.7	37	33.3	1	0.9	43	38.7	7	6.3	111	100
	11. sınıflar	9	9.4	28	29.2	1	1	36	37.5	22	22.9	96	100
	TOPLAM	50	14.1	116	32.7	4	1.1	143	40.3	42	11.8	355	100

Öğrencilerin "Çeşitli haritaları, resimleri, istatistik, grafik ve diyagramları yorumlama becerisi geliştirmek" amacına ulaşma düzeyi hakkındaki görüşleri inceleyecek olursak; 9. sınıf öğrencilerin %23,1'inin katıldığını, %11,6'sının kesinlikle katıldığını, %4,1'inin de fikrinin olmadığını görmekteyiz (Tablo 4). Buna karşın %51'inin katılmadığını, % 10,2'sinin de kesinlikle katılmadığını belirttiklerini görmekteyiz. Bununla beraber 10. sınıf öğrencilerin ise katılma oranının yükseldiğini tespit ederken, (katılıyorum % 31,8, kesinlikle katılıyorum %11,8) yine de katılma oranının katılmama oranının %50 seviyesinde (katılmıyorum %44,5, kesinlikle katılmıyorum %5,5) olduğunu görüyoruz (Tablo 4).

Ayrıca 11. sınıflarda ise katılma oranının 10. sınıf öğrencilerinininkine yakın olduğu (katılıyorum %26,3, kesinlikle katılıyorum % 17,9) görülürken, 11. sınıflarda

fikrim yok oranının (% 10,5) 9. ve 10. sınıf öğrencilerinin oranları toplamına eşit olduğunu tespit etmekteyiz (Tablo 4).

Öğrencilerin “Çeşitli haritaları, resimleri, istatistik, grafik ve diyagramlardan yararlanma” becerisi geliştirmek” amacına ulaşma düzeyi hakkındaki görüşleri inceleyerek; 9, 10 ve 11. sınıf öğrencilerinin katılım oranının % 50’nin altında kaldığını görüyoruz (Tablo 4). Bununla beraber en yüksek katılım oranının toplam %46,8 (katılıyorum % 34, kesinlikle katılıyorum %12,8) 11. sınıflarda olduğunu tespit ederken, 9. ve 10. sınıflarda toplam katılım oranının eşit oranda (45,5) olduğunu tespit etmekteyiz (Tablo 4).

Öğrencilerin “Plan, kroki ve özellikle Türkiye Haritası çizme becerisini geliştirmek” amacına ulaşma düzeyi hakkındaki görüşleri inceleyecek olursak, sadece 10. sınıf öğrencilerinin %50’den fazlası katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum (% 33,3 katılıyorum, %20,7 kesinlikle katılıyorum) şeklinde görüş belirttiklerini tespit ediyoruz. Buna karşın 11. sınıf öğrencilerinin katılım oranının en düşük oranda (katılıyorum %29,2, kesinlikle katılıyorum % 9,4) görüş belirttiklerini tespit ediyoruz(Tablo 4).

Öğretmen Mülakatından Elde Edilen Bulgular

Coğrafya öğretiminin davranışsal amaçlarına ulaşma düzeyini tespit etmek için öğretmenlere ve öğrencilere uygulanan anket sonuçları, öğretmenlerin bu amaçlara yeterli seviyede ulaştıkları tespit edilmiştir. Buna karşın öğrencilerde coğrafya öğretiminin davranışsal amaçlarının oldukça düşük seviyede gerçekleştiği belirlenmiştir. Öğretmenlerin ve öğrencilerin farklı görüş belirtmelerinden dolayı öğretmenlerle sözlü mülakat yapılmasına karar verilmiştir. Bu sebeple değişik cinsiyette deneyimde olan toplam on öğretmene davranışsal amaçların gerçekleşme düzeylerinin öğrencilerde düşük olmasının nedenleri sorulmuştur. Bu çerçevede ilk olarak öğretmenlere, “Plan, kroki ve özellikle Türkiye haritası çizme becerisinin öğrencilerde düşük seviyede gerçekleşmesinin nedeni sorulmuştur. On öğretmenden üçü böyle bir problemlerinin olmadığını, öğrencilerinin durumunun gayet iyi olduğunu belirtmişlerdir. Buna karşın geri kalan yedi öğretmen değişik sebepler ortaya atmışlardır.

Bunlardan; Hasan öğretmen, plan, kroki ve Türkiye haritası çizmenin öğrencilerin hoşuna gitmediğini, öğrencilere ısrar etmesine rağmen öğrencilerin “...hocam üniversite sınavında bize harita mı çizdirecekler?” şeklinde düşündüklerini söylemiştir. Yine benzer şekilde Ayşe öğretmen öğrencilerin bunları zaman kaybı olarak nitelendirdiğini, bu yüzden derse konuya öğrencilerin isteklendirme sağlayamadığını belirtmiştir. Serpil öğretmen bu soruya verdiği cevapta; öğrencilerin, “...biz bunu nasıl çizeceğiz? Bu beceri işi, hem ne işimize yarayacak” dediklerini anlatmıştır. Ayrıca kendisinin de bu düşünceye katıldığını, bunların zaman kaybına neden olduğunu ve bu asırda böyle işlere zaman harcamanın saçma olduğunu belirtmiştir.

Bu düşüncelerden farklı olarak Fatma öğretmen; öğrencilerin çalışmadıklarını ve hayatın farkında olmadıklarını, yalnız zamanla anlayacaklarını ifade etmiştir. Bununla beraber Fatma öğretmen “...Öğrenciler yetersiz, hiçbir şey öğrenmeden liseye geliyorlar. Düşünüyorlar ki; biz burayı nasıl olsa bitiririz” şeklinde görüş bildirmiştir. Serdar öğretmen de benzer bir açıklamayla; öğrencileri temelinin olmadığını belirtmiştir. Ayrıca “...bizim zamanımızda böyle miydi? Şimdi geçmek çok kolay. Biz Fransa’nın

Ruhr havzasını kaç bölgede öğrenirdik. Şimdiki öğrencilerin işi çok kolay hiç kalmadan ilköğretimi bitiriyorlar. Babaları, anneleri acaba çocuğu okulu bitirebilir mi, diye düşünmeden liseye veriyorlar. Çocuğun ailesi aman hocam lise diplomasını alsın yeter, bir işe koruz” şeklindeki görüşlerini bildirmiştir.

Yine farklı bir yaklaşımla Mete öğretmen; öğrencilerin köylerden geldiğini, maddi durumlarının yetersiz olduğunu “...öğle arasında ancak çubuk kraker yiyorlar” hatta birçoğunun okula yürüyerek geldiğini belirtmiştir. Ayrıca Safiye öğretmen, “...bu çocukların çoğu zaten derse geldiklerinde yorgun oluyorlar. Bundan dolayı da derse karşı ilgisiz kalıyorlar” demiştir.

Son olarak Buse Öğretmen problemin kaynağının yeterli eksersiz yapılmadığından kaynaklandığını iddia etmiştir. Şöyle ki; “...Öğretmenler ilköğretimden bu yana gerekli eksersiz yapılmıyor. Yani çizim için gerekli zaman ayrılmıyor. Bir de çizimle ilgili ödevlendirme yapılmıyor” demiştir.

Öğretmenlere, Öğrencilerin çeşitli haritaları, resimleri, istatistik, grafik ve diyagramlardan yararlanma ve yorumlama kabiliyetlerinin gelişmemesinin nedenleri sorulmuştur. Bu soruya verilen cevaplar incelendiğinde, üç öğretmenin ders kitapları ve araçların yetersiz olduğu, üç öğretmenin kullanılan yöntemlerin klasik olduğu, iki öğretmenin öğretmenlerin yetersiz olduğu şeklinde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca bir öğretmenin ders saatlerinin yetersiz olduğunu söylerken, bir öğretmende sorunun aileden kaynaklandığını söylemiştir.

Ders kitapları ve araçların yetersizliğini ileri süren öğretmenlerden; Hasan öğretmen bu soruya verdiği cevapta; “..Ders kitapları ve araçlar yetersizdir. Ders kitaplarındaki bazı grafik, istatistik ve resimler güncel değildir. Ders kitapları birkaç kişinin tekelindedir. Konunun uzmanları tarafından hazırlanmamaktadır. Yani tamamen ticaridir. Böyle olunca bir kere öğrenci de öğretmen de derse soğuk bakıyorlar. Ya İngilizce kitapları öyle mi, rengarenk, cıvı cıvı. Kitabın CD’si var, kaseti var. Bizim kitaplarsa farklı zihniyet, farklı ürün” diye ifade etmiştir. Yine benzer bir ifadeyle Serdar öğretmen, “...azizim ders kitabı bir kere kesinlikle değişmeli. Ders kitaplarının yanında öğrenciler ve öğretmenler için yardımcı kitaplar olmalıdır. Yıllardır aynı zihniyet artık bu sistem değişmeli Çocuklar ne yapсын, nasıl öğrensin, bizler bile sıkılıyoruz.” diye görüş bildirmiştir. Ayşe öğretmen ise; ders kitaplarının yanı sıra araç ve gereçlerin yetersizliğinden bahsetmiştir. Akabinde, “...sayın hocam, ders kitapları içerik yönünden eksik, okulda doğru dürüst harita yok. Okulumuzda tepegöz var, perde yok. Okul Müdürü herşeye para buluyor, perdeye gelince paramızın olmadığını söylüyor.” demiştir.

Kullanılan yöntemlerin klasik olduğunu ileri süren öğretmenlerden; Serpil öğretmen bu durumun ders işleniş yöntemlerinden kaynaklandığını, hâlâ eski klasik yöntemlerden kurtulamadığımızı ifade etmiştir. Örneğin; Serpil öğretmen, “...öğrencileri geziye götürmüyoruz. Böyle eğitim olmaz. Çocuklar televizyonda, kitapta, dergide gördüğünü gerçek hayatta görmeli. Zihninde canlandırdığını kendi gözleriyle görmeli. Coğrafya dersi dünya dersidir, Gezeceksin, göreceksin ama maddi imkansızlıklar elimizi kolumuzu bağlıyor.” şeklinde görüş belirtmiştir. Benzer bir ifadeyle Fatma öğretmen de sebebin yöntemlerden kaynaklandığını ifade etmiştir. Şöyle ki; “...efendim okulun donanımı eksik, konular ağır, zaman kısa, biz alışık değiliz. Hâlâ dersi ya biz anlatıyoruz ya da öğrenci anlatıyor. Bu şekilde gayet tâbi çocuklar bu becerileri geliştiremez” demiştir. Yine Buse öğretmen, okulların imkânlarından dolayı modern teknolojilerden yararlanamadık-

larını ifade ederken özellikle, “...İnternet denen bir mucize var. Avrupa’da çocuklar içerisinde dolaşüyor. Biz de ise internetin ne olduğunu bilmeyen öğretmen var. Hep aynı yöntemleri kullanıyoruz. Okullarda olsun teknoloji sınıfları, git oradan ödevini de yap, dersini de yap, her şeyini de yap” şeklinde ifade etmiştir.

Problemin öğretmenlerden kaynaklandığını ileri süren Kemal öğretmen; öğretmenlerin yetersiz olduğunu, hiçbir hazırlık yapmadan okula geldiklerini açıklamıştır. Şöyle ki; “...öğretmenlerin üniversite eğitimleri yetersidir. Liselerden, öğretmen okullarından itibaren yetiştirilmeye başlanmalıdır. Eğitim fakülteleri öğretmenlerin yetiştirilmelelerinde yetersiz kalıyor. Ayrıca öğretmenler ders planı yapmadan okula geliyorlar, ders işlenirken de ne yapacaklarını şaşırıyorlar” diye görüş belirtmiştir. Yine aynı şekilde Teomete öğretmen de; öğretmenlerin kendilerini yenilemediklerini, üniversiteden mezun olduktan sonra alanıyla ilgili çalışma yapmadıklarını ifade etmiştir ve “...öğretmenler mezun oluyor, üniversite bitiyor her şey bitiyor. Bu çok yanlış. Aradan beş- on yıl geçiyor, öğretmen çağın gerisinde kalıyor” diye görüş bildirmiştir.

Ders saatlerinin yetersizliğine değinen; Cesur öğretmen ise yaptığı açıklamada; “...ders saatleri yetersizdir. Konular uzun, süre kısa. Biz ne yapıyoruz müfredatı yetiştireceğiz diye acele ediyoruz. Öğrenci de konuyu anlamış anlamamış fazla önemsemiyoruz” demiştir.

Probleme farklı bir açıdan bakan Alp Tekin öğretmen, bütün sorunun aileden kaynaklandığını, ilgisiz olduklarını belirtiyor. Şöyle ki; “...Bütün sorun aileden kaynaklanıyor. Yıl içinde iki veli toplantısı yapıyorsun, gelmiyor. Başka zamanda okula uğradıkları yok. Oğlum, kızım ne yapıyor diye hiç düşünmüyorlar. Sorumsuzlar. Öğrenci de ilgisizlikten ne yapıyor? Yol gösteren, ilgi gösteren yok. Tabi ki derse, konuya karşı ilgisi, çabası yeterince olmuyor. Dolayısıyla çocuklar hiçbir şey öğrenmeden okuldan mezun olup, gidiyorlar.” diye açıklama yapmışlardır.

Sonuç ve Öneriler

a. Sonuçlar

1-Öğretmenlerin, “Çeşitli Haritaları, Resimleri, İstatistik, Grafik ve Diyagramları Yorumlama Becerisi Geliştirme” amacına ulaşma düzeyi deneyim farkı olmaksızın yüksek oranda ulaştıklarını belirtmişlerdir. Sadece 6 -10 yıl deneyimli öğretmenler % 11 ve 16-25 yıl deneyimli öğretmenler % 9 oranında fikirim yok şeklinde görüş belirtmişlerdir. Benzer bir şekilde öğretmenlerin cinsiyet farkı gözetmek sizin yüksek oranda bu amaca ulaştıklarını belirttiklerini görüyoruz. Sadece erkek öğretmenlerin % 10 oranında görüş belirtmediklerini tespit ediyoruz.

Öğrenciler arasında ise; en yüksek katılmama oranının (katılmıyorum % 54,1, kesinlikle katılmıyorum % 7,1) ilçede eğitim gören öğrencilerde olduğunu görüyoruz. Bununla beraber en düşük katılmama oranının (% katılmıyorum % 9, kesinlikle katılmıyorum % 38,4) il merkezinde eğitim gören öğrencilerin düşündüklerini tespit ediyoruz. Diğer taraftan öğrencilerin sınıflara göre ulaşma düzeyi hakkındaki olumsuz yargının en düşük oranda 9. sınıf öğrencilerde olduğunu görüyoruz.

2-Öğretmenlerin, “Çeşitli Haritaları, Resimleri, İstatistik, Grafik ve Diyagramlardan Yaralanma Becerisi Geliştirme” amacına ulaşma düzeyi hakkındaki görüşleri önceki maçta olduğu gibi öğretmenlerin deneyim farkı olmaksızın yüksek oranda bu amaca ulaştıklarını düşündüklerini tespit ediyoruz. Bununla birlikte 6-

10yıl deneyimli öğretmenler yine aynı şekilde % 11 oranında görüş belirtmemişlerdir. Fakat 16 -20 yıl deneyimli öğretmenlerde görüş belirtmeyen öğretmenlerin oranı %20' ye çıkmıştır. Bayan öğretmenlerin bu amaca ulaşma düzeyi % 100 iken, bay öğretmenlerin % 84,2 düzeyinde olduğunu görüyoruz.

Öğrenciler arasında ise; önceki amca ulaşma düzeyinde olduğu gibi ilçe de eğitim gören öğrencilerin en yüksek oranda (% 58,8 katılmıyorum, % 2,4 kesinlikle katılmıyorum) olumsuz düşündüklerini tespit ediyoruz. Bununla beraber farklı sınıflarda eğitim gören öğrencilerin bu amaca ulaşma düzeyi hakkındaki görüşleri pek farklılık göstermemektedir.

3- 6 -10 yıl deneyimli öğretmenler hariç (% 44,4), diğer öğretmenlerin, "Plan, Kroki ve Özellikle Türkiye Haritası Çizme Becerisini Geliştirme" amacına ulaşma düzeyine yüksek oranda ulaştıklarını ifade ettiklerini görüyoruz. Diğer amaçlardan farklı olarak ilk defa hem bay (% 15 katılmıyorum, % 5 kesinlikle katılmıyorum) hem de bayan öğretmenlerin (% 22 katılmıyorum) olumsuz görüş belirttiklerini görüyoruz.

Öğrenciler arasında ise; önceki amaçlarda olduğu gibi ilçede eğitim gören öğrencilerin yüksek oranda (% 65,1 katılmıyorum, % 9,3 kesinlikle katılmıyorum) olumsuz düşündükleri görülürken, beldede eğitim gören öğrencilerin bu amaca ulaşma düzeyi hakkında en yüksek oranda (% 40,9 katılıyorum, % 21,6 kesinlikle katılıyorum) olumlu düşündüklerini görüyoruz. Bununla beraber, 11. sınıf öğrencilerinin en düşük oranda (% 29,2 katılıyorum, % 9,4 kesinlikle katılıyorum) olumlu görüş ifade ettiklerini tespit ediyoruz.

4-Ders kitapları, araç-gereçler pedagojik yönden eksiktir. Bu durum öğretmenlerin ve öğrencilerin daha farklı etkinlikler yapmasını sınırlandırmaktadır.

5-Gerek okullarımızdaki imkânlar gerek öğretmenlerimizin donanımı onları geleneksel yöntemler kullanılmaları için zorlamaktadır.

6-Öğretmenlerimiz öğretmenlerimiz lisans aşamasında yeterince eğitim almıyor. Üniversite bittikten sonrada branşı ile alakalı/alakasız kendilerini yetiştirmeye çalışıp, güncellemiyorlar.

7-Müfredat ihtiyaca cevap vermemektedir. Konular fazla, ders saati az olduğu için dersler sağlıklı ve istenen şekilde işlenmiyor. Böylece öğrenciler ezberle yönlendiriliyor. Bu durum hem coğrafyaya olan ilgiyi ve sevgiyi azaltıyor hem de konuların öğrenilmesini güç kılıyor. Ayrıca ÖSS sistemi ile müfredatın uyumsuzluğu, öğrencilerin derse karşı motivasyonun azalmasına, ders ve konu ayrımı yapmasına yol açıyor.

b. Öneriler

1- Coğrafya dersinin uygulamaya yönelik konuları dikkate alınarak mevcut derslerin bazı konuları çıkartılarak, "Coğrafya Uygulama" dersi başlığı altında yeniden düzenlenmelidir. Bu ders 9. sınıf Coğrafya dersi gibi mecburi olmalıdır.

2-Dersin hedefleri ile öğrencilerin hedefleri aynı doğrultuda olması gerekirken, gerçekte bu durum sağlanamamıştır. Örn: Ülkeler Coğrafyası dersindeki konular ve Türkiye haritası, plan ve kroki çizme üniversite imtihanında soru olarak çıkmadığından ülkeler coğrafyası dersi ve beceri amaçlar öğrenciler tarafından gereksiz

olarak düşünölmektedir. Bu sebeple ÖSS soru sistemi yeniden düzenlenmeli

3-Ders içerikleriyle derse ayrılan sürelerin uyumsuzluğu giderilmeli. Özellikle, 9. sınıf coğrafya ders saati artırılmalıdır. Bu dersin içerdiği konuların ağırlığı itibarıyla en az 3 veya 4 ders saati olarak düzenlenmeli ve sınıf mevcudu en fazla 20 kişi olmalıdır.

4-Her orta dereceli okullarda fen bilimleri dersleri için olduğu gibi coğrafya araç-gereçlerinin bulunacağı birer coğrafya sınıfı bulunmalı.

5-Bilgisayar destekli eğitim, kalıcı öğrenmenin vazgeçilmez aracıdır. Harita, grafik, tablo, diyagram gibi çizimler daha pratik ve daha etkileşimli olarak bilgisayar sayesinde gerçekleştirilebilir.

6-Haritalardaki bilgiler güncel olmalı, öğrencilerin sorunlarına cevap verecek tarzda ve uygun ölçekte olmalıdır.

7-Zor anlaşılan konuların sebeplerini tespit etmek için öğrencilerle anket ve mülakat yapılmalı. Bu konulara yönelik teşvik edici ödüllü yarışma ve projeler tertip edilmeli

8-Kullanılan araç-gereç ve teknikler öğrencilerin fiziksel, zihinsel ve sosyal çevresine uygunluk göstermelidir.

9-Öğrenciye temel kavramlar öğretilmeli, daha sonra ayrıntıya gidilmeli, soyut bilgilerin öğrenilmesi ve öğretilmesinin güç oluşundan dolayı somut olandan soyut olana doğru öğretim gerçekleştirilmelidir.

10-Üniversitelerin YÖK ve Dünya Bankası işbirliği ile yeniden yapılanması sonucu Eğitim Fakültelerince yapılan yüksek lisans ve doktora tezleri pedagoji üzerine yapılması kararlaştırılmıştır. Bu sayede coğrafya öğretimi konusunda gerekli öğretim üyeleri ihtiyacı karşılanacaktır. Dolayısıyla öğrencilerin birinci sınıftan beşinci sınıfa kadar aldıkları eğitim derslerinin hem alan bilgisinde uzman hem de eğitim bilgisinde uzman öğretim üyeleri tarafından verilmesine imkan tanınacaktır. Böylece yeni yetişen coğrafya öğretmenlerinin daha nitelikli yetişeceğine inanılmaktadır. Bu sebeple gerekli ve yeterli öğretim üyesinin yetiştirilmesine önem verilmelidir. Coğrafya eğitimini Fen-Edebiyat fakültelerinde tamamlamış, eğitim fakültelerinde eğitim dersi alan öğretmen adayları iki farklı fakültede eğitim görmüş olmaları için bu durumun yaratabileceği muhtemel sorunlar göz önünde bulundurularak çözüm aranmalıdır.

11-Milli Eğitim Müdürlüklerince iller bazında, üniversite öğretim elamanlarının desteği alınarak öğretmenlerin mevcut problemlerinin çözümünü için gerekli çalışmalar yapılabilir. Örn: Seminer, konferans ve paneller düzenlenebilir. Bu toplantılar sonunda sertifikalar dağıtılmalı ve öğretmenlerin mesleği ile ilgili yapacağı bir müracaatta bu sertifikalar dikkate alınabilir.

12-Coğrafya öğretmenlerinin buluşabileceği, her türlü yardımlaşmayı sağlayabilecekleri ortak WEB sitelerinin kurulması ve bilgilerin de sürekli güncelleştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca bu site sayesinde ortak bir fon oluşturularak öğretmenlerin bir araya gelmeleri, eksik olan araç-gereçlerin temini sağlanabilir.

Kaynakça

- Anderson, G. (1990). Fundamentals of Educational Research. London et al.: The Farmer Press.
- Bilen, M. (1999). Plandan Uygulamaya Öğretim. Ankara. Anı Yayıncılık.
- Büyükkaragöz, S., Çivi, C. (1999). Genel Öğretim Metotları Öğretimde Planlama Uygulama. İstanbul Beta Basım Yayın Dağıtım A.Ş.,
- Demirel, Ö. (2002). Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme. Ankara. Pegama Yayıncılık.
- Ertürk, S. (1972). Eğitimde Program Geliştirme. Ankara. Meteksan Lmt. Şti.
- Harrow, A. J. (1972). A Taxonomy of Psycomotor Domain: A Guide for Developing Behavioral Objectives, New York.
- Krathwohl, D.R. Benjamin S. B. and Bertran B. M. (1964). Taxonomy of Educational Objectives Handbook II: Affective Domain, New York.
- MEB 2357 Sayılı Tebliğler Dergisi, cilt:55 1992, s:264.
- M.E.T.K 14.06.1973 tarih ve 1739 Sayılı Kanun, Resmi Gazete, 14574. 24 Haziran 1973
- Özçelik, D. A. (1987). Eğitim Programları ve Öğretim. Ankara. ÖSYM Yayınları.
- Özdamar, K. (1999). Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi I. 2. Baskı. Eskişehir:Kaan Kitapevi.
- Simpson, E. J. (1966). The Classification of Educational Objectives, Psycomotor Domain. Illionis.
- Sönmez, V. (1999). Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı. Ankara. Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V. (2001). Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı. Ankara. Anı Yayıncılık.
- Tekin, H. (1994). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme. Ankara. Yargı Yayınları
- Tekindal, S. (2002). Hedefler İle Hedef Davranışları Belirleme ve Yazma. C. Öztürk ve D. Dilek (Editör): Hatat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi (s.113-114).Ankara. Pegama Yayıncılık.
- Turgut, M. F. (1992). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları. Ankara. Saydam Matbaası.
- Doğanay, H., 1989, Coğrafya ve Liselerimizde Coğrafya Öğretimi Programları, Coğrafya Makaleleri, Atatürk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Yayınları No:55, s:62-83 Erzurum.
- Doğanay, H., 2002, Coğrafya Öğretim Yöntemleri, Aktif Yayınevi, 5. Baskı, Erzurum.
- Doğanay, H., Zaman, S., 2002, Orta Öğretim Coğrafya Eğitiminde Hedefler-Stratejiler ve Amaçlar. Doğu Coğrafya Dergisi, Sayı:8, s:7-27, Erzurum.
- Girgin, M., Koca, H., Sever, R., 2003, Orta Öğretim Coğrafya Derslerinde Harita Kullanımı ve Sorunlar, Türk Coğrafya Kurumu Coğrafya Kurultayı (9 Temmuz 2002), s:318-325, Ankara.
- Şahin, C., 2001, Türkiye’de Coğrafya Öğretimi (Sorunlar-Çözüm Önerileri), Gündüz Eğitim Yayıncılık, Ankara.

SECONDARY EDUCATION GEOGRAPHY TEACHERS' AND STUDENTS' IDEAS CONCERNING TO ACHIEVEMENT LEVEL OF GEOGRAPHY EDUCATION'S PSYCO-MOTOR OBJECTIVES

Fazlı SOLMAZ*

Abdulkadir UZUNÖZ**

Abstract

It is thought that psycho-motor objectives of secondary education's geography lectures are not realized in required level. For this reason, It is aimed to determine the achievement level of secondary education geography teachers and students to the geography education's psychomotor objectives.

In this research both qualitative and quantitative research models are used. Survey is used as research method, and questionnaire and interview are used as research technique. The research comprises entire secondary education society of Trabzon in 2003-2004 education year. In order to realize this, a questionnaire is applied to 29 teachers and 363 students in the schools of Trabzon and its districts. In addition, semi-structured inquire is applied to 10 of the teachers by discussing face to face individually.

In the light of the results of the questionnaire applied to the teachers and students; it is determined that secondary education geography teachers think they achieved to the psycho-motor objectives of geography education and the students think that they did not acquire the ability of benefit from and interpret graphics, table, diagram and drawing plan, sketch and map which are the psychomotor objectives of the general objectives. It is determined from the findings of teacher interviews that, geography lecture hours is not enough especially in 9. class, OSS should be modified according to the curriculum and student's reading habit should be developed. At the end of the research, some recommendations are presented to achieve the psycho-motor objectives of geography education in higher level.

Key Words: Secondary education, geography education, general objectives, level of achievement

* Assistant Dr.; KTU Fatih Faculty of Education, Söğütli / Akçaabat-Trabzon.

** Dr.; DEU Institute of Educational, Buca-İzmir.